

Geçim Kaynakları ve Kendi Kendine Yeterliliği Artırma

Türkiye'ye yönelik Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı (3RP) çerçevesinde geliştirilen strateji doğrultusunda, Türkiye'de yaşayan Suriyeli ve diğer tabiiyetlerden mültecilerin geçim kaynakları fırsatlarını ve iş olanaklarını genişletmek, tüm kalıcı çözümlerin temeline kendi kendine yeterliliği yerleştiren ve bu anlamda destek sağlayan UNHCR'nin stratejik hedeflerinden biridir.

Ocak 2016'da yayımlanan Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik ve Nisan 2016'da yayımlanan Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi ve Uluslararası Koruma Statüsü Sahibi Kişilerin Çalışmasına Dair Yönetmelikte belirtildiği üzere, Türkiye'nin ulusal iltica çerçevesi, kayıtlı istihdama erişim sağlamak ve böylece kendi kendine yeterliliğin sağlanması için imkân sunan bir ortam yaratmaktadır.

Hükümet istatistiklerine göre, Ocak 2016'da Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmeliğin ve Nisan 2016'da Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi ve Uluslararası Koruma Statüsü Sahibi Kişilerin Çalışmasına Dair Yönetmeliğin kabulünden beri yaklaşık 22.000 Suriyeli mülteciye çalışma izni verilmiştir. Bu sayı, önümüzdeki zorluğa ilişkin bir ipucu sunmakta ve çalışmalarımızı mültecilerin kayıtlı ekonomik katılımını kolaylaştırmak üzere yoğunlaştırmamız yönündeki ihtiyacı gözler önüne sermektedir. Ocak 2018'de çalışma izni çıkarma ücretleri işverenlerin mültecileri işe almalarını teşvik etmek amacıyla yarıya indirilmiştir.

Çok sayıda mülteci kayıtdışı işgücü piyasasında, genellikle zor koşullar altında çalışmakla birlikte, Ocak 2016'da Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik ile Nisan 2016'da Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi ve Uluslararası Koruma Statüsü Sahibi Kişilerin Çalışmasına Dair Yönetmeliğin kabul edilmesinden beri 19.000 mülteciye çalışma izni verilmiştir. Bu sayı, önümüzdeki zorluğun boyutunu ortaya koymakta ve mültecilerin kayıtlı ekonomiye katılımını kolaylaştırmak üzere bu yöndeki girişimlerin artırılmasına yönelik ihtiyacı gözler önüne sermektedir. Hâlen çeşitli zorluklar olmasına karşın, Türkiye'nin üretim gibi çeşitli sektörlerde işgücü açıkları barındıran dinamik bir ekonomisi olduğunu belirtmekte fayda vardır. Ocak 2018'de işverenlerin mülteci istihdamını teşvik etme girişimi bağlamında çalışma izni çıkarılması için gereken harçların ücreti yarıya düşürülmüştür.

2018 Stratejisi ve Öncelikler

UNHCR'nin geçim kaynakları ve kendi kendine yeterliliğe yönelik stratejisi, hızlandırıcı ve kolaylaştırıcı bir yaklaşıma dayalıdır ve birkaç temel konuya birden odaklanmaktadır: kurumsal, yasal ve idari ortam,

300'ün üzerinde

İŞKUR personeli ve danışmanı kapasiteleri güçlendirilmek üzere destek almıştır*

3.000'in üzerinde

Mülteci girişimcilik eğitimlerine katılmıştır*

100'ün üzerinde

Suriyelinin kurduğu işletme, işyeri açma ve çalıştırma ruhsatı verilerek desteklenmiştir*

360'in üzerinde

Mülteci girişimcilik hibesi almıştır**

Temmuz 2018 sonu itibarıyla veriler
* 2016'dan beri
** 2017'den beri

mültecilerin kapasite ve becerileri ve yerel işgücü piyasalarının ekonomik hazmetme kapasitesi ve potansiyeli.

İstihdama erişim için yasal çerçevenin uygulanmasının desteklenmesi:

- Türkiye’de uygun bir yasal ortam bulunmakla birlikte, özellikle çalışma çağındaki mülteci sayısının yüksek olması başta olmak üzere mültecilerin kayıtlı istihdama erişiminin önünde birtakım engeller bulunmaktadır. Mevcut yasal çerçeve doğrultusunda, mültecilerin çalıştıkları işletmenin toplam işgücünün yüzde 10’unu geçmemeleri gerektiğine ilişkin zorunluluk ve mültecilerin kayıt oldukları ilde çalışma zorunluluğu kayıtlı istihdama yönelik erişimi sınırlandırmaktadır. UNHCR’nin yasal çerçevenin uygulanmasında yetkililere sunduğu destek, her tabiiyetten mülteci erişimini en yüksek düzeye çıkarmak üzere daha esnek ve kapsayıcı bir yaklaşımın hayata geçirilebilmesi açısından son derece önemlidir.
- Bu güçlü savunuculuk unsuru, başta UNHCR’nin kapsamlı bir işbirliği içinde olduğu BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) olmak üzere, sektördeki diğer aktörlerle koordinasyon içinde olmayı gerektirmektedir.

Mültecilerin kapasite ve becerilerinin artırılması:

- UNHCR, mülteciler ve devlete bağlı geçim kaynakları ve istihdam servisleri arasında kurulan bağları desteklemeyi ve güçlendirmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda, Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve UNHCR mültecilere bilgi sunulması ve mültecilerin İŞKUR hizmet merkezlerinde sunulan hizmetlere erişiminin desteklenmesinde ortak faaliyetlerde bulunmaktadır.
- Becerilerin sertifikalandırılmasını kolaylaştırmak üzere Mesleki Yeterlilik Kurumu’nun (MYK) desteklenmesi.
- Suriyeli mültecilerin ve ev sahibi toplulukların tarım konusundaki becerilerini artırarak bu topluluklara yönelik tarım sektöründeki geçim kaynakları fırsatlarını genişletmeyi amaçlayan ilk geniş ölçekli projede FAO ile ortak program oluşturulması. Bu projeye 2017 ve 2018’de 1.400 kişiye ulaşılması hedeflenmektedir. Proje ile 2017 yılında 900 faydalanıcıya ulaşılmış olup hâlihazırda 500 faydalanıcıyla çalışmalar sürdürülmektedir.

© UNHCR /Emrah Gurel

- Mülteci girişimciliği, mültecilerin ev sahibi toplulukların ekonomileri için katma değer yarattığı alanlardan biridir. Aslında, Türkiye’de resmi olarak kayıtlı şirket biçiminde faaliyet gösteren, mültecilerin sahip olduğu yaklaşık 8.000 işletme bulunmaktadır. Mülteci topluluğundan girişimciler; eğitimler, mentorluklar ve maddi destek dâhil olmak üzere aşağıdaki iki önemli şekilde mülteci girişimciliğini teşvik etmeyi hedefleyen ve UNHCR tarafından yürütülen girişimcilik faaliyetlerine katılabilirler. Bu iki düzlem; kendi işini kurmak isteyen mültecilere sağlanan başlangıç desteği ve mevcut mülteci işletmelerinin gelişmesini hedefleyen iş geliştirme desteğidir. Katılımcılar, her iki aşamada küçük hibeler, üretime yönelik destekler ve UNHCR tarafından verilen çeşitli eğitim teşvikleriyle desteklenmektedir.

Ekonomik hazmetme kapasitesi ve talebin güçlendirilmesine katkıda bulunulması:

- Geçim kaynakları ve kendi kendine yeterlilik açısından fırsatlar yaratmayı hedefleyen ulusal sistemler ve programlar gibi uzun vadeli çözümlere yönelik ulusal kalkınma programlarıyla sinerji yaratmak amacıyla özellikle Dünya Bankası başta olmak Uluslararası Finans Kurumları dâhil kalkınma ortaklarıyla kurulan ortaklıkların ilerletilmesi. Çeşitli işgücü piyasalarında sosyal uyum konusunu da dikkate alarak ekonomik kapasite ve hazmetme kapasitesini daha iyi anlamaya yönelik ortak analitik çalışmalar yapılacaktır. Söz konusu çalışmalar, yasal olarak istihdam edilen mülteci sayısını artırmak üzere tasarlanmış iş geliştirme modellerinin geliştirilmesi amacıyla yürütülecektir.
- Tedarik zinciri Türkiye’de bulunan uluslararası markaların da dâhil olduğu özel sektörle bilgi paylaşımı ve farkındalık artırma hedefiyle iletişimin sürdürülmesi, çalışma iznine başvuru usullerinde destek ve mesleki eğitim fırsatları ve kişilerin uygun işlere yerleştirilmeleri konusunda artan ortaklıklar.

Faaliyetler ve İlerleme

- UNHCR, yeknesak bir hizmet sunumunun yapılmasını sağlamak ve mültecilerin iş olanaklarıyla ilgili hizmetlere ve yasal zorluklarla ilgili konulara ilişkin nitelikli danışmanlıktan yararlanmasını desteklemek amacıyla İŞKUR ile yakın işbirliği içinde çalışmaktadır. Ortak projelerin uygulanması için İŞKUR’a proje personeli tedarik edilmektedir. İŞKUR hizmet merkezlerinde ortak olarak kurulan kiosklar, mültecilerin iş arama sürecinde danışmanlık ve becerileriyle uyuşan işlere yerleştirilme konusunda destek almaları açısından son derece önemli irtibat noktaları olmayı sürdürmektedir.
- İŞKUR ortaklığında basılan **Türkiye’de İş Bulma Rehberi**, mültecilerin ve diğer paydaşların Türkiye’deki aktif işgücüne nasıl katılacakları konusundaki taleplerine yanıt vermektedir. Mülteciler yeterliliklerinin Türkiye’de tanınması konusunda bazı zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Mültecilerin ulusal standartlar konusundaki bilgilerini artırmak üzere Türk ulusal yeterlilikleri ve standartları hâlihazırda Arapçaya tercüme edilmektedir. UNHCR, **mültecilere yönelik akreditasyon sürecini** kolaylaştırmak amacıyla önümüzdeki aylarda Mesleki Yeterlilik Kurumu’nun (MYK) desteğiyle bir pilot projeye başlayacaktır.
- UNHCR, 11 Mayıs 2018’de eski adıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Adil Çalışma Örgütü (Fair Labour Association) ortaklığında İstanbul’da düzenlenen **“Türkiye’deki Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İşgücü Piyasasına Entegrasyonu: Zorluklar ve Fırsatlar”** adlı etkinliğe ev sahipliği yapmıştır. Bu konferansla işgücü piyasası dinamiklerine vurguda bulunarak mültecilerin kendi kendine yeterliliğine ilişkin bilgi ve deneyim alışverişinde bulunmak amacıyla bir platform oluşturmak üzere kamu sektörü ile özel sektördeki paydaşların bir araya getirilmesi amaçlanmıştır. Panel; sendikalar, dernekler, odalar, uluslararası markalar, Türk KOBİ’leri ve mültecilere ait işletmelerden temsilcilerin aktif katılımıyla hem kamu sektörünün hem de özel sektörün bakış açısını temsil etmiştir. UNHCR Türkiye, hâlihazırda bu toplantıda görüşülen eylem maddelerinin takibini yapmak üzere ilgili Bakanlık mevkiidâşlarıyla yakın işbirliği içerisinde çalışmaktadır.

- UNHCR-FAO ortak tarım projesi kapsamında 2017 yılında Türkiye'nin beş kentindeki 900 mülteciye eğitimler verilmiştir. Bu yıl, projenin ikinci aşaması devam etmekte olup Adana, Gaziantep, İzmir, Mardin, Mersin ve Şanlıurfa'daki 500 faydalanıcıya ulaşılabacaktır. Eğitimler; meyve ve sebze üretimi, kümes hayvancılığı, gıda işleme, hayvancılık ve seracılık alanlarında yoğunlaşmaktadır.
- UNHCR şu anda Türkiye'nin 9 ilinde belediyeler, valilikler, kaymakamlıklar ve diğer ortaklar ile işbirliği içinde mesleki eğitim ve dil eğitimi programları yürütmektedir. Temmuz 2018 itibarıyla, UNHCR ve ortakları tarafından sağlanan, süregelen ve tamamlanmış eğitimler aracılığıyla 1.500'ü aşkın faydalanıcıya ulaşılmıştır.

Eylül 2018

Dış İlişkiler ve Donör İlişkileri

UNHCR olarak, 2018 yılında Türkiye'deki geçim kaynakları ve kendi kendine yeterlilik faaliyetlerimize verdikleri destek ve sağladıkları sınırlandırılmamış ve bölgesel fonlar için donörlerimize teşekkürlerimizi sunarız:

Avrupa Birliği | Japonya | Amerika Birleşik Devletleri | Kanada | Norveç | Fransa | Almanya | Özel Donörler Avustralya | Finlandiya | İsveç | Hollanda | Birleşik Krallık | Özel Donörler İspanya | Danimarka | Avustralya | İsviçre | Özel Donörler Kore Cumhuriyeti | İtalya | Belçika

İLETİŞİM

Rebecca Blackledge, Program Müdürü, blackled@unhcr.org

BAĞLANTILAR

[Bölgesel Portal - Suriye Bölgesel Mülteci Müdahalesi](#) | [Bölgesel Portal - Akdeniz](#) | [UNHCR Türkiye İnternet Sitesi](#) | [Facebook](#) | [Hizmet Danışmanlığı](#) | [UNHCR Help \(Yardım\) Sayfası](#)